

Svenska
Läkaresällskapet

2012-09-18

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss Slutbetänkandet "Gör det enklare!" (SOU 2012:33) från utredningen om översyn av de statliga verksamheterna inom vård- och omsorgssystemet

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är en politiskt och fackligt obunden organisation, som arbetar för förbättrad hälsa och sjukvård med patientens bästa för ögonen.

Efter hörande av SLS sektioner har vi synpunkter från LOK, Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer och från SLS Delegation för medicinsk etik. LOK anser att lagen (1996:1157) om Läkemedelskommittéer inte bör upphävas och utvecklar skälen för detta. SLS' Etikdelegation menar att SMER:s viktiga roll och ställning som självständigt organ för en fortlöpande medicinsk etisk diskussion kan förloras om SMER inordnas som en liten del i en ny Kunskapsmyndighet. Se bifogade bilagor.

För Svenska Läkaresällskapet

Stockholm den 18 september 2012

Peter Friberg
Ordförande

Kristina Söderlind Rutberg
Vice ordf, Delegationen för medicinsk etik

Remissvar från LOK, Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer avseende slutbetänkandet. Gör det enklare! (SOU 2012:33)

Remissvaret avser förslaget under 5.3 Upphävande av lagen (1996:1157) om Läkemedelskommittéer

LOK anser att lagen inte bör upphävas eftersom den bidrar till:

- God och jämlik vård över landet
- Plattform och struktur för läkemedelsarbetet
- Samordning och bred förankring för viktiga medicinska frågor
- Kvalificerad motpart till läkemedelsindustrin
- Internationellt erkännande av arbetssättet
- Viktig länk till statliga myndigheter
- Nödvändig implementeringsstruktur
- Samlad kunskap om läkemedel säkerställs och centreras även på lokal nivå
- Legitimitet för nödvändig professionell, nationell samverkan i läkemedelsfrågor

I utredningen föreslås att lagen om läkemedelskommittéer tas bort därför att ”Lagstiftningen försvårar att läkemedelsrekommendationer integreras i arbetet med analyser och rekommendationer om övrig behandling. Genom att kravet på en särskild kommitté i varje landsting tas bort, öppnas också nya möjligheter för samarbete över läns- och regiongränser.” Dessa argument är helt oförståeliga då läkemedelskommittéerna i dag är förknippade just med den samordning och det breda arbete med medicinska riktlinjer som efterlyses i utredningen.

Läkemedelskommittéer har sedan 1996 varit lagreglerade för att verka för att patienten får effektiv och säker läkemedelsbehandling. Uppgifter är att utarbeta rekommendationer och verka för tillförlitlig och rationell läkemedelsanvändning inom landstingen. Utbildning, producentobunden läkemedelsinformation, uppföljning och erfarenhetsutbyte inom landsting och mellan landsting och är viktiga arbetssätt. Läkemedelskommittéerna utvärderades positivt av Socialstyrelsen 2004. ”Läkemedelsförskrivningen har blivit säkrare och mer kostnadseffektiv på flera punkter sedan lagen om läkemedelskommittéer trädde i kraft 1997”

Läkemedelskommittéerna har i landstingen stor betydelse för effektivare, säkrare och mer kostnadseffektiv läkemedelsanvändning samt för att skapa samverkan mellan olika discipliner och mellan primärvård och sjukhusvård. Arbetssätten med breda terapigrupper/medicinska grupper med uppgift att se helheten samt direkt dialog med verksamheterna har gett den förankring av rekommendationer och riktlinjer som är nödvändig för att nå ut till förskrivare och personal. Läkemedelskommittéerna har ofta varit drivande i att samordna och integrera råden om läkemedelsanvändning med andra, icke-farmakologiska behandlingsråd i behandlingsriktlinjer och kunskapsunderlag till sjukvårdens verksamheter. Säker läkemedelsbehandling utgör en mycket stor och viktig patientsäkerhetsfråga.

Kommittéerna är därför ett av de viktigaste organen för kunskapsstöd kring läkemedel, och utgör i praktiken länken för att sprida budskap från statliga myndigheter (TLV/LV/SBU/SoS) till sjukvårdens verksamheter. Kommittéernas arbetssätt för att sprida kunskap och information har därmed varit en vinnande strategi i landstingen.

Lagregleringen har bidragit till plattform och struktur, samt möjlighet att brett förankra arbetet med viktiga medicinska frågor. Ett borttagande av lagen riskerar även att leda till ökad

ojämlikhet i sjukvårdens kvalitet där de olika landstingens/regionernas förutsättningar att skapa enheter som kan bevaka den medicinska utvecklingen och myndighetsfrågor riskerar att variera ytterligare.

Läkemedelskommittéernas nationella samverkan i LOK- Nätverket för Sveriges Läkemedelskommittéer bidrar på ett mycket viktigt sätt till samordning på nationellt plan och har stärkt arbetet mot såväl statliga myndigheter som mot läkemedelsindustri. Genom idé- och erfarenhetsutbyte inom LOK utvecklas enskilda kommittéers arbete inom respektive landsting. Om lagregleringen försvinner kan organisationen för läkemedelsarbetet förutses variera mellan olika landsting vilket avsevärt skulle försvåra den nationella samverkan som LOK står för i dag och som snarare behöver stärkas. Socialstyrelsen rekommenderade i sin utvärdering 2004 ökat samarbete mellan kommittéerna vilket har utvecklats mycket starkt inom LOK.

Den svenska modellen med kommittéer är internationellt uppmärksammas, bl a har WHO initierat en kurs om det svenska konceptet. Följsamheten till rekommendationer inom den svenska sjukvården är i ett internationellt perspektiv hög. WHO har skrivit en praktisk guide om kommittéarbete, som väl överensstämmer med den beprövade svenska modellen. Man nämner där bl a att myndigheterna bör ställa krav på inrättande av läkemedelskommittéer, ett krav som i Sverige tillgodoses genom lagstiftningen.

Viktigt är även att medicinsk och farmaceutisk expertis i läkemedelsfrågor garanteras vad gäller utvärdering och uppföljning på gruppnivå i landstingen samt även kunskap om uppföljning på lokala enheter. Erfarenheten visar tyvärr att läkemedelsstatistik är betydligt mer svårtolkad än det skenbart verkar. Feltolkningar riskerar att leda till medicinskt olyckliga beslut och prioriteringar som i förlängningen drabbar enskilda patienter.

För att tillgodose att den läkemedelsbehandling som ges är effektiv, säker och kostnads-effektiv behövs även en kvalificerad motpart till läkemedelsindustrin. Där fyller läkemedelskommittéerna en mycket viktig samhällsfunktion. Sjukvård, förvaltning och politiker ska inte vara utlämnade till läkemedelsindustrins omfattande marknadsaktiviteter! Kraften hos läkemedelsindustrin skiljer i hög grad läkemedelsfrågorna från andra vårdfrågor och kräver en särskild kompetens- och evidenskultur som motkraft. Läkemedelskommittéerna utgör (och det var avsikten med lagregleringen) en viktig aktör för integrerad, producentobunden fortbildning och värderar och balanserar läkemedelsindustrins produktinformation.

Stora förändringar har skett under senare år inom såväl sjukvård som apoteksmarknad med många privata aktörer vars verksamhet till stor del finansieras med skattemedel. I den verkligheten behövs kommittéerna som en icke- kommersiell kraft på patienternas sida.

Det skulle utan lag om läkemedelskommittéer bli väsentligt svårare att samverka nationellt och att på ett trovärdigt sätt agera såväl internt som externt utan det mandat som lagen ger. Utan lag saknas t ex grund för kommittéerna att agera gentemot privata vårdaktörer.

För LOK, Växjö 120904

Stephan Quittenbaum, ordförande i LOK

**Remissvar ang slutbetänkandet "Gör det enklare!" (SOU 2012:33)
Svenska Läkaresällskapets Delegation för medicinsk etik**

"Gör det enklare!" är en omfattande utredning, som utmynnar i förslag av stor principiell räckvidd. Av tio nuvarande myndigheter, en ideell förening och ett statligt bolag ska fyra nya myndigheter formars. Dessutom ska sÄrlagstiftningen om läkemedelskommittéer avskaffas.

SLS' Delegation för medicinsk etik har beretts tillfälle att yttra sig över remissen. Vi väljer då att fokusera på etikområdet och det faktum att SMER hör till de myndigheter som nu försvinner.

Regeringen inrättade Statens medicinsketiska råd (SMER) 1985 på initiativ av socialutskottet. Syftet var att främja en fördjupad dialog om etiska frågor som väcks av medicinska forskningsframsteg mellan politiker och företrädare för vårdens discipliner, myndigheter och professioner. En av rådets främsta uppgifter är att i ett tidigt skede uppmärksamma regeringen på utvecklingen inom sådan medicinsk forskning och behandling som kan vara etiskt kontroversiell.

Mycket kort anges i utredningen (s 207) att man bedömer att de etiska frågorna som rådet idag hanterar kommer att få ökad betydelse och ska integreras i den nya Kunskapsmyndighetens arbete.

SLS' Delegation för medicinsk etik befarar att SMER på detta sätt kommer att upplåkas i Kunskapsmyndigheten och väsentligen försvinna. SMER har varit och är en viktig aktör på nationell nivå i den medicinska etiska debatten. Det är lätt att inse att nya medicinska teknologier, internationalisering med ökat inflytande från andra kulturer och samhällssystem och växande krav på resurser för vård och omsorg kommer att ställa nya medicinska etiska frågor samtidigt som gamla frågor och svar på nytt behöver prövas. Inte minst det prioriteringsetiska området kommer att kräva ökad uppmärksamhet.

SMER har haft en tydlig och självständig roll, vilket har varit väsentligt för den roll SMER spelat i den offentliga debatten. Det är svårt att tro att man kommer att få samma möjligheter om man nu inordnas som en liten del av en ny, stor Kunskapsmyndighet.

Det framgår att SMER idag är en relativt liten organisation och kostnaderna för verksamheten är därför knappast påtagliga. Det är därför svårt att se att besparingsskäl skulle motivera denna omorganisation för SMER:s del.

SLS' Delegation för medicinsk etik menar att SMER bör finnas kvar som självständig aktör och snarare få möjligheter att utvecklas inom specialområdet medicinsk etik. Detta är av stor vikt för SMER:s roll och funktion i framtiden och hindrar inte på något sätt ett nära samarbete och kanske också samordning i vissa avseenden, t ex administrativa, med den nya Kunskapsmyndigheten.

**Uppsala den 18 september 2012
För Svenska Läkaresällskapets Delegation för medicinsk etik
Kristina Söderlind Rutberg, vice ordförande**